

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng Chủ Nhật, ngày 16/3/2025.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 014: Lòng người ô nhiễm hơn hoàn cảnh

Sự gia tăng của “*Tham Sân Si*” trong lòng người đã khiến hoàn cảnh sống của con người càng lúc càng nghiêm trọng hơn. Nhiều quốc gia trên thế giới đang kêu gọi bảo vệ môi trường, tuy vậy, ô nhiễm môi trường sinh thái vẫn đang diễn ra nghiêm trọng. Hòa Thượng nói rằng ngày xưa khi có đàn chim bay qua thì che rợp cả một vùng, nếu tùy tiện, lấy một cành cây ném lên thì có vài con rớt xuống. Ngày nay, không còn như vậy. Dần dần con người sống trong không khí, nguồn nước, đất đai ô nhiễm.

Con người tưởng chừng sự ô nhiễm đó là do hoàn cảnh mang lại nhưng thật ra nguyên nhân ô nhiễm là do “*Tham Sân Si*” của chính họ, có thể khẳng định lòng người đang ô nhiễm một cách nghiêm trọng hơn rất nhiều so với sự ô nhiễm của hoàn cảnh. Chính con người đã hại chết chính mình. Thực vật, rau xanh được sinh trưởng không theo tự nhiên, đều có sự tác động của con người. Nếu ăn những thức ăn như vậy, con người làm sao khỏe được! Động vật cũng vậy, thức ăn cho cá khiến những con cá bị biến đổi gen.

Nếu con người hiểu được tác hại của sự biến đổi trong hoàn cảnh môi trường và sự thay đổi của trật tự tự nhiên thì họ sẽ hết sức cẩn trọng. Con người đừng tưởng rằng mình vô can với chính mình khi gây nên sự biến đổi của tự nhiên. Một ví dụ về sự can thiệp này chính là trào lưu chỉnh sửa nhan sắc. Theo Hòa Thượng, đây là hành động làm thay đổi môi trường, phá hoại hoàn cảnh, sinh thái tự nhiên của con người. Hệ quả của việc này, chính con người phải nhận lấy.

Con người tự tạo nên môi trường khác biệt thì con người phải sống trong môi trường khác biệt, chính mình hại chết chính mình. Đất đai ngày nay đang bị hoang hóa do sự phun xịt thuốc diệt cỏ quá nhiều, thậm chí đến cây con, mới chỉ vương hơi thuốc cũng bị chết hết. Ai đã làm ra? Ai đã tạo nên một môi trường, một hoàn cảnh ngày càng ác liệt hơn như thế này? Chính là lòng người.

Các chương trình quảng cáo cổ súy việc sử dụng máy rô bốt hút bụi thay vì dùng chổi quét nhà đã cho thấy một đại họa trong viễn cảnh ở tương lai. Ở bề ngoài, đời sống của thế hệ sau, dựa vào khoa học kỹ thuật, dường như sung sướng hơn. Song mặt trái của việc này, là giả sử khi trục trặc xảy ra, máy móc có sự cố, khiến mọi thứ tắc nghẽn thì họ sẽ không làm gì cả, không biết lao động, không biết cầm cây chổi ra sao, không biết quét nhà như thế nào?

Trong khi đó, Hòa Thượng dạy chúng ta là con người thân phải động, tâm phải tịnh. Chúng ta quan sát trục bánh xe quay rất nhanh nhưng tâm của trục thì đứng im. Thân lao động, làm việc, vận động để các bộ phận cơ quan được chuyển động, giúp máu huyết tuần hoàn. Tuy nhiên, ngày nay, dần dần thân thể con người không động mà tâm lại động loạn, động đến mức không thể kiểm soát được.

Hòa Thượng nói rằng: ***“Người ta nói hoàn cảnh, môi trường ngày nay ô nhiễm nghiêm trọng, nhưng thật ra, ô nhiễm của lòng người còn nghiêm trọng hơn rất nhiều lần. Chúng ta đi đâu, đến đâu cũng thấy lòng người hết sức ô nhiễm.”*** Chúng ta có thể chiêm nghiệm lời chỉ dạy này của Hòa Thượng thông qua việc quán sát tâm mình. Liệu một ngày chúng ta giữ được tâm *“định”*, giữ được tâm *“tịnh”* được bao nhiêu giây hay là chúng ta luôn chìm trong loạn động? Có thể nói chúng ta chìm trong loạn động đến toàn phần.

Thứ làm chúng ta ô nhiễm là 16 tên giặc *“tham sân si mạn”*, *“năm dục sáu trần”*, *“danh vọng lợi dưỡng”*, *“tự tư tự lợi”*. Cho nên, nếu chúng ta quán sát thấy mình còn đầy đủ những tên giặc này thì tự biết mình vẫn là một phàm phu tầm thường, từ đó cần phải phản tỉnh, cần phải nỗ lực.

Sự ô nhiễm còn thể hiện ở việc hể khởi tâm động niệm là chúng ta nghĩ đến chính mình, đều là vì mình. Qua đây mới thấy chúng ta là một phàm phu tội lỗi. Còn Hòa Thượng, Ngài cũng là một phàm phu nhưng là phàm phu tiêu chuẩn, giống như trong Liễu Phàm Tứ Huán đã đề cập. Ngài có thể không chế được tập khí phiền não của bản thân nên vượt qua sự tầm thường của phàm phu. Là phàm phu tiêu chuẩn nghĩa là đã rất gần để bước sang vị trí Thánh Hiền hay Bồ Tát.

Con người không dừng lại ở nhu cầu thiết yếu như cơm đủ ăn, áo đủ mặc, có ngôi nhà để tránh mưa, tránh nắng. Họ không dừng lại ở chỗ *“cần có”* mà đang vươn dài nhu cầu của mình thành cái *“nên có, phải có, đáng được có, đáng nên có”*. Lúc ban đầu, người ta chỉ cần *“một túp lều tranh, hai trái tim vàng”* nhưng khi đạt được lều tranh thì hai trái tim đã bắt đầu thay đổi theo một hướng khác. Vậy thì chúng ta thấy ô nhiễm là từ nơi con người.

Tâm con người đã ô nhiễm đến nghiêm trọng, vậy mà, họ còn mang vác theo một chiếc máy hút bụi, hút thêm sự ô nhiễm từ bên ngoài. Thế giới muôn màu đã khiến lòng người biến đổi, nảy sinh nhiều hoạch định, nhiều tham vọng. Hoàn cảnh không tự nó ô nhiễm mà chính lòng người với đầy rẫy sự tham vọng, tham cầu là tác nhân gây hại. Trong 50 năm nữa, hoàn cảnh này sẽ không còn phù hợp để cho con người sống bởi không khí, nguồn nước, đất đai đều ô nhiễm. Chính những tham vọng bất chính đã dẫn dắt họ đến với sai phạm. Tự con người đã giết, đã hại chính mình. Ô nhiễm đến như vậy thì làm sao có thể sống được?

Nếu chúng ta có thể tự tạo môi trường sống của mình hòa với thiên nhiên trong vòng một đến hai năm thì chúng ta sẽ thấy hoàn toàn khác. Bên ngoài khu vực tôi ở, người ta quen với việc phun thuốc diệt côn trùng, thuốc trừ sâu đến nỗi họ không còn thấy mùi thuốc nồng nặc và gây mệt mỏi. Nếu họ cứ ngủ mãi như thế, đến một lúc nào đó, cơ thể họ không đủ sức để đào thải, sẽ kết thành ung bướu. Bên trong khu vực tôi ở, tôi không phun xịt nên tiếng côn trùng, tiếng dế, tiếng ếch nhái xung quanh thường tấu lên những bản trường ca đa khúc.

Hòa Thượng khẳng định: ***“Hoàn cảnh không tốt không phải do chính hoàn cảnh tự tạo ra như thế, mà do chính lòng người không tốt. Vì sao thời xưa, hoàn cảnh tốt đến như vậy? Là vì người xưa chú trọng đến giáo dục cách làm người, giáo dục nhân luân. Con người thời nay, không xem trọng, không nói đến, không dạy bảo đạo lý làm người, thế nhưng, họ lại dạy con người làm thế nào để kiếm được tiền, dạy bảo làm thế nào để tiêu phí.***

“Nếu con người theo xu hướng này mà phát triển thì có đáng sợ không? Con người mà dạy như vậy thì làm sao mà không nhận lấy đại tai nạn. Bạn không cần đi nghe dự ngôn nào và cũng không cần nghe truyền thuyết nào, bạn nhìn vào lòng người là bạn có thể nhìn ra được.

“Con người ngày này rất là chú trọng những thứ phù hợp với hiện thực, phù hợp với khoa học, thế nhưng, khi bạn nhìn vào thế đạo nhân tâm, nhìn vào việc con người với con người đối đãi với nhau sẽ biết hoàn cảnh tương lai sẽ ra sao! Thế gian này là do tâm ô nhiễm của con người biến hiện ra. Còn Thế giới Tây Phương Cực Lạc là do tâm thanh tịnh của con người biến hiện ra.

“Chúng ta ở thế gian này, tu tâm thanh tịnh. Vậy thì, họ nhiễm chúng ta không nhiễm, họ bất tịnh còn chúng ta thì thanh tịnh. Cho nên, ô nhiễm là việc của họ, chúng ta không được ô nhiễm mà phải tu tâm thanh tịnh. Họ làm sai là việc của họ nhưng chính mình phải làm đúng. Hiện tại, tuy ở chung với nhau, nhưng tương lai thì mỗi người có đường đi riêng của mình. Quả báo tương lai cũng sẽ không như nhau. Tâm chúng ta tịnh sẽ nhất định cảm được cõi thanh tịnh. Nếu tâm không thanh tịnh sẽ cảm được quả báo của tam ác đạo.”

Người xưa biết chú trọng đến giáo dục cách làm người, giáo dục nhân luân. Họ được học cách đối xử giữa người với người; giữa người với hoàn cảnh thiên nhiên và giữa người với thiên địa quỷ thần làm sao cho phù hợp. Giáo dục mà người xưa được tiếp nhận là *“Thương người như thể thương thân, người ta ăn cũng là mình ăn, hạnh phúc của người ta cũng là hạnh phúc của mình”*. Lúc nhỏ, tôi từng được nghe các cụ ông, cụ bà thường xuyên dạy trẻ nhỏ: *“Đừng làm việc đó, làm như thế là thất đức lắm!”* Thất đức là tổn đức, mất đi âm đức của mình. Nếu từ nhỏ, trẻ được dạy về nhân luân thì sau này khi chúng lớn, chúng làm giáo viên, sẽ là người tận tâm tận lực; hoặc nếu có làm công nhân cầu đường, cũng sẽ không rút lỏi công trình.

Ngày nay thì “*Miền sao có lợi thì làm*”. Người trồng rau thì làm cho rau phải thật to, cân thật nặng ký, để bán được nhiều tiền nên người ăn rau bị ô nhiễm. Người trồng lúa cũng tích cực làm cho lúa phát triển bất thường, người trồng trái cây cũng vậy. Tuy nhiên, họ trồng là để buôn bán còn lúa, rau, trái cây họ ăn thì họ trồng chỗ khác. Cuối cùng người trồng lúa hại người trồng rau, người trồng rau hại người trồng trái cây và người nọ lại hại người kia, cuối cùng là “*đồng quy ư tận*” – cùng nhau vào chỗ chết. Từ lâu tôi không ăn bắp cải hay cây cải xoong vì thấy người ta trồng mà quá sợ. Người trồng gần như ngày nào cũng phun xịt, thân thể họ suốt ngày ướt sũng và cuối cùng mắt rất sớm. Từ hồi chúng ta trồng được bắp cải tôi mới ăn.

Con người ngày nay không giảng nói đạo lý làm người mà chỉ dạy cách kiếm tiền vào tiêu phí. Con người mà chỉ biết tiêu phí sẽ dần dần biến thành người hoang phí, khiến cha mẹ không thể chịu đựng nổi. Một miếng bánh pizza, một cái đùi gà, họ chỉ ăn một hai miếng rồi bỏ; Một đĩa thức ăn, họ chỉ ăn một chút rồi bỏ. Vì sao họ như vậy? Vì cha mẹ dạy họ, vì xã hội cũng dạy ăn uống phải để thừa thì mới sang, ăn hết là chết đói mới ăn kiểu đó.

Ngược lại, một đứa trẻ trong lớp học thầy Trần, sau khi xoi cơm hết rồi, nó đã cho nước canh vào để vét nốt những hạt cơm còn lại trong nồi. Trẻ sinh ra có tâm hồn như một tờ giấy trắng nên cha mẹ vẽ gì trên tờ giấy đó thì đứa trẻ sẽ thành ra như vậy. Cha mẹ ở nhà không giảng dạy cho trẻ đạo lý làm người nên đến tuổi đi học mầm non, trẻ có nhiều thứ không biết. Ví dụ như nhiều trẻ không biết ăn rau vì cha mẹ không dạy.

Giáo huấn của tổ tiên chúng ta để lại là khi cho đi chính là khi giúp ích, là lúc tặng niềm vui cho mọi người. Điều này không có gì là mới! “*Bánh ít đi bánh quy lại*”, “*người ta ăn thì còn, con ăn thì hết*” và khi nhận quà thì ai cũng vui. Tuy vậy, khi chúng ta tặng quà cho mọi người miễn phí, thực hành bài học truyền thống “*Thương người như thể thương thân*”, phát huy tinh thần tương thân tương ái cao đẹp, thì ban đầu, họ đều thấy lạ lùng và nghi ngờ.

Hiện tại, chúng ta tặng quà cho họ thì họ lại tặng quà cho chúng ta, tạo nên một lối sống hài hòa thân thiện. Chúng ta cũng đã từng nghe đến cụm từ “*lá lành đùm lá rách*” rồi còn hơn thế là rách đùm lá nát, là nát đùm lá te tua. Hôm qua, tôi nhận được hai thùng rau sạch từ miền Bắc gửi vào nên lập tức đóng thêm rau thành ba thùng để gửi tặng cho mọi người ở Sài Gòn, ở miền Tây.

Khi con người biết quan tâm đến nhau, biết quan tâm đến môi trường xung quanh thì hoàn cảnh sống của họ chắc chắn sẽ tốt hơn. Do đó, cần phải tương thân tương ái, bảo vệ lẫn nhau! Đừng vô tâm, thất trách với những việc xung quanh, với bổn phận trách nhiệm. Như câu chuyện, hai người đi xe qua một vũng nước, nước văng lên làm cả hai cùng ướt, họ xông vào đánh nhau. Nhưng một người thứ ba thấy vậy đã tìm ra cách để giúp đoạn đường đó thoát nước. Cho nên, nếu thờ ơ với hoàn cảnh sống sẽ gây hậu quả nghiêm trọng! Đó là hư hại đường xá quốc gia, tốn tiền ngân sách và người dân

đi lại phải chịu khổ. Tuy nhiên, có mấy người được như người thứ ba đã nói ở trên. Cho nên nhìn vào thế đạo sẽ biết được tương lai, quả báo của chúng ta ra sao./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!